1экз IV №40-52 (все)

Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ЕРА, 30 АПРЕЛЬ, 1981 ШУ. № 52 (6342). ● Мах 2 кепиг.

Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене СпецСМУ-10 гIишлонхоша шерра социалистически яхь йоаржаяьй цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Цу яхье хьалха а латташ шоаш тIайнаца декхареш тIехкхоачашдеш йола дукха звенош, бригадаш я цига. Царна юкъе хьалха а латташ, Цхьоалагlча хайна дика къахьегама совгIат кийчдаьрех я Косолапов Виктор Иванович керте латтача монтажнийн звено. Бизь бетта задани дика тIехкхоачашъяьй цо. Цун керттердар да шин коллектива къахьегам цо кхетамца вIаштIехьбакхари, гIишлонхоша хьинар кхо ца деш къахьегари.

СУРТА ТIА: монтажникий звеньевой В. Косолапов.

З. ВАТЧАЕВА сурт.

Керда дуне хьакхоллаш вай болхь а балхи доккхал ду экономике, iилмий, культура дахьне нергIдальначох, гIаддут Ленина васкит а дах тIадналх этера халагIец этера сийдолагагIин доли гIулакх деча — керда сагa хьалкхеба дахьача толанашна. Лакха идейни техам бола, патриот интернационалист, шийн вехна да вола саг.

Парте массаза а эргадоахан тоаду коммунистически кхетам балара гIулакх. Иа керда тIа низаца бахьду КПСС XXVI съезда решенеш, кин цу хьалхе царте Центральни Комитето «Идеологически, политико - кхетама болх дIахо тоабара хьакъехьа» тIакйщача соцамо.

НIаьхкача хайна болх бе беза документ да ... лар цу соцамах новкъоста Л. И. Брежнева парте съезда ЦК хьча Отчетни доклада тIа. «Мадарра ахьча дувцар да, — белгалдир цо, — идеологически балха дукха участкаши сферани эргакха аьйллах. Цун чулоацам кхы а актуальнехIа, хIаьта форман советски наха хIанз дIадехарехи царна ... ахкарашен малкхара хилийта еза».

ТIехьарча шерашка кIеанга балхаш дахьдац уж декхареш кхоачашдеш. Коммунистически кхетам луча тIа-тIа хьинарегIа чIоагIлуш латт гIулакхага комплексе хьожилга, шерьешнай идеологически учреждений карарча средствай арсенал. Практически массанахьа а юкъэйоалдний

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БАЛХА ДЕЙСТВЕННОСТЬ

...

— ИДЕОЛОГИЧЕСКИ ФРОНТА ВОЛХЛОН! КХЕТАМ БАЛАРА, ИНФОРМАЦИОННИ, ПРОПАГАНДИСТСКИ БАЛХА ДИКАЛ ЛАКХЕ!

— КОММУНИСТИЧЕСКИ ИДЕЙНОСТЬ, ХЬИНАРЕ ВАХАРА ПОЗИЦИ — ХIАРА СОВЕТСКИ САГА!

(1981 шера 27 апрелера «Правда»).

РАПОРТ ЛУ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ИНДУСТРЕ

Республика индустре балхлошъ, КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеш, 1981 шера а бIарчача XI пятилетка а план хана хьалха кхоачашъеш шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегамхой ... 1 Май тIехкхоачаш керда къахьегама толам баькхаб, хаина хьалха, 1981 шера 27 апреле кхоачашъяьй продукци махкала лоххарен ... хьагIдала тайнаш арахецарен бизь бетта план.

Бухт чакхбалаенна мехкага пламаш совгIа кхоачашдеш ... да 7 млн. тонн мехкдьатта, 8 млн. куб. метр газ. Планал совгIа дика дукхагIа продукци дуртьа «Красный молот», «Трансмаш», «Электроинструмент» хьача заводий, «Промавтоматика» хьача опытни, iилма - производствени объединене, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни, радиотехнически заводий, Грозненски швейни производствени объединене, Назрановски трикотажни фабрика, Грозненски ... комбината, ... промышленносте производствени объединене, ... предприятеш коллективаша.

ТIехкхоачаьннай культурно - бытови ... арахецара бизь бетта план а. Заводашкахь фабрикашкахь ... материалаш, ... энерги кхача беш дIахоьхйтара тIадерзадаь гIулакхаш. ШIарчча хьалбIарчи укх шера 1 квартале ... металлий проката 541 тонн, ... энерги 240 эзар гигакалари, 7,3 млн. кит/сахьт электроэнерги.

Республика промышленносте дIахо бeзб производство технически эргалкхара, технически прогресса кара гIаьдахара ... продукци керда тайнаш арахецалта хорадерхадаро балхаш.

Производствени объединенеи предприятеш балхлоша социалистически яхь леладеш лах продукци дукхагIа арахецара, общественни производство ... ...

ХЬАЖКIАШ ДIАЮВ

— Ма хоза ди да хьо! — йоах Савдов Вауде. Социалистически Къахьегама Турпалхочо. Шалински района «Джалка» совхоза мехотряда начальника.

...

Репортаж

...

М. ИЛЬЯСОВ, Шалински района газета болхло.

Пхи бIаь гектара тIа индустриальни хьисапе хьажкIаш кхеергхьа укх шера Назрановски района «Экажевский» совхозе. ХIанз тIатеIIа дIаюш я уж. Пхи агрегат я болх беш. Уж лелаеш ба ...

ШЕРРА ДАЬРЖАД БАЛХАШ

...

я рапс. Дика ба хьувкъам а. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 150 центнер чуэц. Рапсах ю силос, из юаю хьайбашта.

Х. МАГОМЕТОВ.

ХАННАХЬЕИ ДИКЕИ

...

М. ХАМАТХАНОВ.

УКХ ШЕРА 28 АПРЕЛЕ ШУРИЙ ФЕРМАША ВАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХIара Iаттагара дийнахьа ныккър (кг). 1980 шера 28 апреле	1981 шера 28 апреле
Ачхой-Мартановски	4,9	5,4
Грозненски	6,4	8,4
Гудермесски	5,8	7,9
Малгобекски	4,1	5,8
Надтеречни	4,4	8,5
Назрановски	4,6	6,1
Наурски	6,8	9,2
[redacted]	4,6	7,1
Урус-Мартановски	4,9	6,2
Шалински	5,2	7,8
[redacted]	8,4	9,4
Республика гIолла	5,7	7,7

СОАХКАРЧУЛ ДУКХАГIА

...

шура а дулх а доххара ... цаш толамца кхоачашъергхьаларах шеко яц.

В. ЧЕРГИЗОВ, Сунжески района Кирова цIерагIча колхоза керттера зоотехник.

А. Н. Мухортована Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота аларах доли

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика партийнии советски органашва дукха'на шерашкеи бернатен боъх барах Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла **Мухортова** Анастасия Никифоровнана — гор. Грозне Старопромысловски райисполкома председателя.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1981 шу 28 апрель.

Кхетам балара болх дlахо тоабеш

ГlУЛАКХ ХЬАЬДАЧА ЛОСТАМАГlА ЛЕЛАДЕШ ХИЛЧА

Чlоагlга теркам тlабохийт тха партийни организаце массово-политически болх вlаштlехьбаккхаран эргабаьккха тоабаран. Из доаш дийцад коммунистий собране а. Хlаьта иштта цун тайп-тайпарча аьгlонех дувцхаьа парткоме а. Дукхьал тlеххьарча шин шера дийцад парткома заседанешка багагlа еча политически агитаце действенность лакхъярах, комсомольцашта патриотически интернациональни кхетам балара болх эргабаьккха тоабарах, дуьне халкъашта юкъерча политике проблемашта йолча колхозахой лекторе балхах, комсомольски организаце пропагандистски болх тоабарах, гойтара агитацена йолча совета балхах дола а кхыдола а дешаш.

Массово-политически болх эргабаьккха тоабара дешаш чlоагlга теркам тlабахийта дийцар оаха «Идеологически политико-кхетам балараи болх дlахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцами цунца дузаденна дола хьалхашка латта деккхараш» яха дош дийцача партийни собране. Оаха лайрхlача тайпара дика чакхъяьлар из собрани. Докладчика а къамаьлаш даьча коммунисташа а чlоагlга теркам тlабехийтар «Хlара коммунист, мичахьа къахьегаш ше вале а, пропагандиста ленински парте идеяш чакхйоахари хила веза» аьнна йола соцама положени яшкара. Фу ахилга да вай хьалашка диллача, пропаганден агитацин тlагlертта е еза яхилга? Мишта лакхбу вай воай колхозахой юрта боахам дlахо дегlабоалабарах бола бехктоахам? Дукха кхыдараш дийцар. Дукха махе предложенеш тийллар. Цу собране мел дийцар кхоачашдой хьожаш тlахьожам оттабаьб.

Оахош беш бола беррига политико-кхетам балара болх боахама гlулакхашца бувза гlерт тхо, шерра пайда эц юаьича опытех. Хlаьта из чо мичай тха. Иллюстрацегара дlавоалаургва со. Соахка хьувкъам чуэцара кампани йолаш болх беш хилар социалистически яхьа штаб. Хlара денна йора цо итогаш; хьалха латтарех дувцар «молнеша», цар сийна байракхаш урагlа ухийтар, котбаьккхача механизаторашта телар карара-кара тела вашпелаш. Кхашнарча станашнерча дикагlа болча механизаторашта, комбайнераша даьхача толамех дувцар агитатораша. Хьувкъам чуэцаш боахкарашта беседаш йора, концерташ уттадора агитбригада. Массово-политически балха тха еррига средствашт тlаерзаь я колхозахой къахьегама хьинар айдаре. Масала, хаьдда йола участкаш тел оаха парткома, правлене, профкома, комсомола комитета членашта. Цар няйса дlакхетаьбу колхозахой цхьайтталагlча пятилетке боахама хьалхашка латтача деккхарех, шура йоккхара план колхозо хаьал 10 ди хьалха кхоачашъе езаш хиларах, дувц укх шера хьалхьарча квартале боахамо планал совгlа 30 тонн шура еха хилар.

Чlоагlга теркам тlабохийт оаха багагlа ю агитаци саннача массово-политически балха лоархlамеча даькъа. Оаха лерхl из болх бе а парте политически бlухо хила а хlара коммунист декхарийла ва аьнна. Коммунистий общественни хьинар айдаре гlо дир оаха чакхдаьхача цхьадолча организационно-партийни гlулакхашта.

Иштта, колхозан производства хаьддача участкашка латтача гlулакхашта парторганизаце еш йола влияни лакхъяра хьаьлий 5 цеховой парторганизации бригадашка, фермашка, участкашка 6 партийни группей. Хан-ханаьа уйттаде даьйнед тхо партийни собранешка коммунистий авангардни лоархlам лакхбара дешаш, ладугlа партийни поручениеш кхоачашъяра хьакъехьарча цар хоамашка. Из бахьан долаш дукха коммунисташ дикагlа бе баьйнаб болх, хьинарегlа дакъа лувц коллектива халкашка латта деккхараш кхоачашдеча.

Дикка новкъостал кхоач массово-политически болх беш болча парте болча а боецача а активисташка — лекторашка, политинформаторашка, агитаторашка, пенгазета редколлеге членашка. Парте доаш мехага дlанкхачийтара оахош пайда ийбеча цу активех дувцаргва аз.

Агитколлектива я тха. Из латт 38 сагах. Политинформатор 26 ва тха, лектор — 17. Малаш ба уж? Ахаш коммунисташ ба. Массеха ва диплом йола специалист. Юкъера образовани йола колхозхой а ба.

Къаьстта теркам тlабохийт парткомо беседай, докладий, лекцей темагlа хаьрахьа оттадара (уж-м райкомо а кхухьийт каст-каста), цу активага дешийтара, инструкташ яра, методически гlо дара.

Общественни хьесапе болх беш я парткома библиотека заведующий йола коммунист И. Г. Савокоев керте латта политически просвещене уголок. Уголоке да массово-политически болх толаме чакхбаккхара мел эшар: йолаш я йоагlаш йола аппаратура, карташ, гойтара пособеш. Хlара бетта ю идеологически актива тайп-тайпарча категорецей семинараш. Уж ю парткома членашй, дукхагlча даькъе парткома секретаре идеологически балха йолча заместителя Н. К. Володченкос.

Массово-политически балха планировани ю колхоза партийни организаце. Иштта, дилла уттаю бlаьстан балхаш, хьувкъам чуэцар, хьайбаш lаьгара дахар санна йола юртбоахама кампанешца ювзаенна чакхъяха лерхlача массово-политически мероприятей план.

Массово-политически балха планировани яра даькъерча тха практикана хоадамбаш йола влияни яй кхетам балара беррига болх комплексно бара хьакъехьарча КПСС XXVI съезда указаненше. Массово-политически хьакъехьарча мероприятеех латт тха хlанз берригача идеологически балха перспективни а текущи а планий лоархlаме даькъа. Де лерхlаш дареш хаьдда долаш а координацн яь а я тха хlанз чакхйоала массово-политически мероприятеш. Из бахьан долаш хувцаснийй тха идеологически балха планаш парткома заседане чlоагlъяра практика а. Цу тайпарча заседанешка дукха нах бе оаха, хlаьта колхоза боахама кулгалхоаца даьа лоацаш хул цига юкъарчел доацдаш уж мероприятеш чакхйоаххилга вlаштlехьдоаккхаш бераш а: агитатораш, политинформатораш, лектораш, докладчикаш.

Идеологически болх беш йола кадраш хьахаржара, церга дешийтара, инструктаж яра, политико-кхетама балха планировани яра гlулакхашта теркам тlалоаттабарах беркат доал. Цо гlо ду, масала, парте Центральни Комитета рекомендацеш дикагlа терналье, пропаганден агитацен гlулакхах дикагlа кхетеш, де лерхlаш дар хаьдда долаш хилар лаккхде, цар вахарцара, боахама а политически а деккараш къестадардара бувзам чlагlбе, керда мел дари хьалхалаттара хьаллаца, дlахьалхашкахьа дахара дукхале еш мел долчунца къовсам лоаттабе.

Укх тайпара масал доаладергда аз. 1978 шера иватовций опытах пайда а яйце, лоацача хана, сихха, беррига болх дика а беш, чакхдаькккар оаха лаьтта оахнлгеи дlае еза культураш дlаюялген. Цунах бокха пайда а баьлар. Хий ца деннача лаьттара хlара гектара тlара 30—31,5 центнер йолаш ялат чудира оаха. Оаха доахача толамий кlийле шеко йоацаш наха юкъе бу массово-политически болх дика лелаш хиларах а латт. Дукхача шерашка вlаштта 28 центнер мара хилацар. Цхьоалагlча бригада хlара гектара тlара чухкахьа ялат, эшта аьлча, ший дар санна лаьтта а нхы хьалаш а долаш йолча шоллагlча тракторно-полеводчески бригадачул 4—5 центнер кlеэнгагlа. Партийни собране оаха лаьрхlар из гlулакх иштта ца дита. Цита бокъонца анализ йир бригада балха. Партийни собране чакхдаха могадаьча гlулакхех дlанхетабир къахьегамхой агитатораша, политинформатораша, колхоза кулгалхошен специалисташен. Болх дlахо а къаькача lаьдалагlа бой, йоакар цар, дийна а цхьан моттиге латтаргьяц бригада. Цеххха а гlоргьяц хьалхалаттаран кугlарашта юкъе. Из болх бер бахьан долаш 1980 шера хlара гектара тlара 30,5 центнер ялат чудера бригада коллективо, вешка аьлча шоллагlча бригадачул 2 центнер кlеэнгагlа.

Массово-политически, агитационно - пропагандистски болх тоабеш, тхо гlертар лекцешкий массово-политически балха юкъметте латта беза производства эффективности балха дикали лакхъяра лоаттабу къовсам аьнна йола КПСС XXV, XXVI съездийн идеологически, политико-кхетам балара болх дlахо тоабарах болча КПСС ЦК соцамен рекомендацеш тхоай балха ларде лувца. Хlаоа саге уилашкен дега чуж бода мижъ лахар, цуна кердачоа тlакхуви хургволаш кхетам балар, идейно-кхетам балара болх хьинарегlа бар, из хаьдда, наха хьашт долаш, нах тешабе хоаш хилийтар да тхо де гlерта керттердар. Цу даькъера дика масалаш да тха, хlаьта уж дукхагlа хилийтар тхоах тийша а да.

Х. АМРИЕВ,
Сунженски районна «Победа» яхача колхоза парткома секретарь.

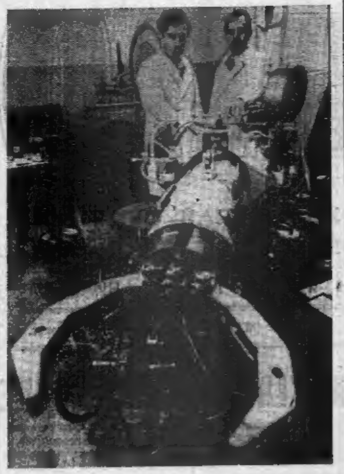

Волгоградерча «Комплекс» яхача lилма - производственни объединене «Роботы» яхача опытни конструкторски бюрос хьаю промышленни роботаши манипулятораши. Цар ларда тlа вlаштlехьйоах тракторни заводаштей юртбоахамр машинашъеча предприятешта эшаш йола роботизировании участкаш комплексаш. Цар кхоачашду операцеш еча хана деталаши узлаши дlаюха тедилга, вокхьаш тlадоттачои lодоахачеи. Хlаьта иштта сборочни балхаш делга, упаковкаш елга.

Конструкцешка шерра юкъеенхувл тайп-тайпара операцеш кхоачашъяра йола дукха роботеш хьае торо хулийта унифицировании узлаш. Чакхъяьлача пятилеткагlа опытни конструкторски бюрос Волгоградски моторни Херсонски комбайнови заводашка, Челябински тракторни заводе, «Радиатор» яхача оренбургски заводе балха юкъейоалаьй «КШ-63С» яхача тайпара манипулятораш. Мински шестеренний заводе болх беш я Волгограде хьаь «МАН-63» яха промышленни робот.

Хlанз опытни конструкторски бюро конвейер тlара конвейер тlа деталаш уттаеча, упаковка еча хана тара чу деталаш уттаеча, операцешта юкъерча хана деталаши узлаши дlа-юха телача операцена йолча промышленни роботий конструкци кийчъеш я.

Цхьайтталагlча пятилетка коллективана хьалхашка латт сага юкъе воацаш болх беш хургйола роботизировании комплексаш, линеш, участкаш хьаяра деккар.

СУРТА ТlА: промышленни роботаштеи манипуляторaштеи тохкамаш деча отдела заведующи В. И. Кибальников «Роботы» яхача ОКБ начальник В. И. Глуховн «МАН-100 П» яхача кердача робота юхье.

Э. КОТЛЯКОВА сур. ТАСС фотохроника.

ДИКА ХОАМАШ

«Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта!» яхача девизагlа яхь дlайолаяь СССР 60 шу дизара цlерагlча Грозненски химически завода болхлой дика совгlат кийчдаь наькъабоагlа Цхьоалагlча майна. Дерригача технико - экономически хьоккамий биъ бетта план 28 апреле кхоачашъярах рапорт деннад цар. Пачхахьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа арахийцад 800 эзар сома маьха фенол, ацетон, полиэтилен, кхыйола химически продукци. Комбинате ерriга арахецача продукцех 79,8 процент яр пачхахьалкхен дикала Знак йолаш я. Планал совгlа хьа мел яь химически продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотагlа арахийца я.

Заводе хьалхара моттиг яьнхай Зайцев Анатолий Макарович керте латтача фенол арахецача производства коллектива.

* * *

Цхьоалагlча майна дика макъабоагlа «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода болхлой. Биъ бетта планагlа лаьрхlачул совгlа цар арахийцай 40 эзар совгlа сома маьха тайп-тайпара продукци. Хlаьта заданел совгlа маьхала яьккхай ах бlаь эзар тарта сом мах бола товарни продукци.

Майна хьалхарча яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба Севастьянов Виталий Константинович Моребес Евгений керте латтача механически электронно - монтажни участкай болхлой. Цар эгара хьалха рапорт делар биъ бетта план кхоачашъярах.

* * *

«Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно - экспериментальни завода коллективо ханел ши ди хьалха кхоачашъяьй валови продукци арахецарен из маьхала яккхарен биъ бетта план. Заданел совгlа арахийцай 36 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци.

Предприяте цехашта, бригадашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг я йоакхаш. В. И. Ленин ваь 111 шу дузача дента биъ бетта план кхоачашъяьй Котиков Юрий Николаевич, Кучеренко Василий Иванович керте латтача механо-сборочни электронно - монтажни участкай коллективаша. Къахьегама Цlеча Байракха ордена лелаю коммунист Мостовой Анатолий. Старопромысловски райсовета депутат Даурченский Александр керте латтача слесарий - сборщикий, фрезеровщикий, слесарий бригадаша, кхычар.

Б. КОСТОЕВ.

ТАДЖИКСКИ ССР. Ленина цlерагlча Цlеча Байракха ордена лелаеча Кайраккумски кlувсаш деча объединене коллективо дикача гlулакхаш КПСС XXVI съезда кхоа а лун хаьал хьалха кхоачашъяьй хьалхарча квартала план, хlаьта декхар тlалийцад шера заданел совгlа цхьайтта миллион совгlа сома продукци маьхала яккха аьнна.

Иттлагlча пятилеткагlа объединене чакхдаьккхад производство технически тоаелга.

СУРТА ТlА: предприяте печатни цех. Цхьан сменагlа уйхала арахец 10 эзар квадратни метр кlувсаш.

С. СИНЧЕНКО сур. ТАСС фотохроника.

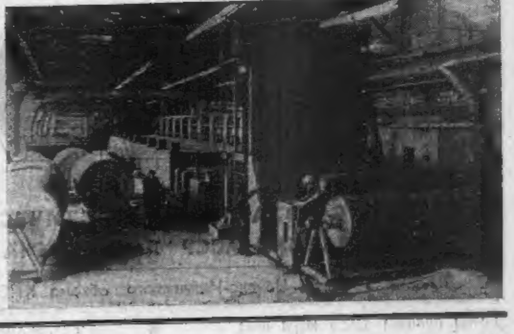

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета массазарча комиссешка

КАДРАШЦА БУ БОЛХ ТОАБЕ

Нохч-Гlалгlай АССР Лаккхехьарча Совета юрта боахама йолча массазарча комиссе ла а дийгlа йийцар халкъа депутатий Ачхой-Мартановски районни Совета исполкома председателя заместителя М. М. Сопнова «КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС 1979 шера 13 декабре «Халкъа боахаме дисциплина дlахо чlоагlъярахи кадраш дlаювлилга кlеэнгдарахи» бах соцами СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 1980 шера 23 январе «Пачхахьалкхени къахьегамен дисциплина дlахо чlоагlъяреи къахьегама ресурсаш пайда эцилга тоадарен хьакъехьа халкъа депутатий Советий декхарех» бах соцами «Ачхой - Мартановски района совхозашка кхоачашбелга мишта лел» дувцаш яь доклад.

Заседане белгалдир, халкъа депутатий Советаша, совхозий кулгалхоша, района общественни организацеша, КПСС XXV-а XXVI-а съездий решенеш кхоачашъеш, районни партийни организаце кулгал а деш цхьабола болх баьб юртбоахама производства эффективность лакхъеш, [illegible] къахьегамен дисциплина чlоагlъеш, къахьегама ресурсах пайда эцилга, бахача наха социально - культурни бытовой гlулакхаш дега тоадеш.

Совхозий производстве дика хувцамаш хиннад. Фондашие а энергеца а дика lалашъю; болхлой къахьегам вlаштlехьбоаккхилга а пол алеш талар а эргадоахаш тоаду, церна дулурсдар хьагутадалийтара, инициатива гойтара а профессионально уж дегlабахара а дикагlдола хьалаш хьаьхолл.

Иттлагlча пятилетке района совхозаша толаме кхоачашъяьй юртбоахама продукци яккхара а йоахкара а планаш. 1979—1980 шерашка lаи зомалаьха хьайбай продукташ дукхагlа яхара а кийтъяра а тlехьа лелаяьча Еррисоюзни социалистически яхье доккхагlча хьожхамашка кхачарах района синай КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота.

КПСС XXVI съезда исторически решенешца дегаш уроттадаьча района совхозий болхлоша цхьайтталагlча пятилетка заданеш толаме кхоачаш а тlеххоачаш а яра лелаеча Еррисоюзни социалистически яхье хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК бехча соцаме кол луш тlайийцад доккхагlдола декхараш — сом, балдадараш хьалкхедара, кийчдара, консервни продукци маьхала яккхара а пхе шера план диъ шера чакхъяккха. Района совхозий болхлой из инициатива КПСС обкома бюрос къобал а яй республике шерра дlа а яьржай.

Лакхлуш латт района къахьегамхой материальни культурни боарам. Иттлагlча пятилетка шерашка розничнй товарооборот 3,2 млн. сома айенний, бытовой гlулакхаш дента — 239 эзар сома, дукхагlа хиннай школаш, культурно-сердалон учреждениеш, торговлен общественни кхачанн предприятеш, бахача наха шоаш хьалдад дукха цlенош.

Района школашка эргабоахаш тоабу школьникаш къахьега lомабарен профессеш езалийтарех болх. 1980—1981 дешаре шера къахьега lомабара кlоарга курс чакхйоаккхаш 9—10 классашкара 2299 дешархо ва. Цар lоамо механизатора, шофера, автослесара, кийсераш кийтъеча технолога, бешам, баьцадааргаш хьалкхедечун, барзакъаш тегачун говзал.

Юртбоахама профессеш lомаеш хиннача 359 дешархочох дlададача шера юкъардешаре школа яьккхачул тlехьагlа совхозашка балха вахар 298 саг.

1980 шера района школашка яр дешархой 23 бригада, 3 школьни лесничество. Царна юкъе вар 1300 дешархо, къахьегама лагере болх а беш салоlаш вар 600 дешархо.

Школашка къахьега lомабенна дукха дешархой лакхерчен лаьрххlача юкъерчей дешара заведенешка а бала уж яьхачул тlехьагlа районн совхозашка агрономаш, бригадираш болаш болх [illegible].

Райисполкомо тlахьожам лоаттабу юкъардешара школа яьккха кагирхой балха оттара а царех производстве пайда мишта эц а хьожаш.

Совхозий кхашиен хьайбий боахамеи къахьегаш 24 комсомольско - кагирхой бригада я. Хьехамчаша кулгал а деш «Новосельский», «Овощевод», «Ореховский», кхыча совхозашка балха тlа цар гойт доккхий хьожамаш.

Халкъа депутатий районни, юртий Советий исполкомаша тlахьожам лоаттабу торговле, бытовой гlулакхаш деча предприятей балха, совхозашка къахьегарашта аьттуе хургболча сахьаташка байт царга болх. Советий исполкомашка баха нах тlакийбелга вlаштlехьдаьккхад.

Районе балха хана кlеэнгагlа е баьннаб заседанеш, собранеш, спортивни, кхы йола мероприятеш.

Цу дерригне а гlо дир совхозашка къахьегама ресурсех дикагlа пайда эцара.

Цунца цхьана комиссе белгалдир, халкъа депутатий районнии юртийи Советий исполкомаша, Ачхой-Мартановски района совхозий кулгалхоша, общественни организацеша lалашдаш пачхахьалкхени къахьегамен дисциплина дlахо чlоагlъярах къахьегама ресурсех пайда эцилга тоадарах бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцами СССР Лаккхехьарча Совета Президиума соцами базза кхоачашбелга. Уж къахьегача коллективашка шерра дlадовзийтилга lалашдаьдац. Из бахьан долаш района совхозашка холуш хувцамаш хиннадац, къахьегама дисциплина чlоагlъечен кадраш балхара дlаюлачен. Балхара нах дукха дlабувл «Лермонтовский», «Самашкинский», «Овощевод» яхача, кхыча совхозашкара. Района совхозашка прогулаш араяи администраце мукъа бита балха ара ца бувлаш моттигаш хиларахи дукха йоа балха ха.

Совхозий кулгалхоша де доагlар дац механизаторски кадраш дlачlоагlъяра. Совхозашка юкъерча звенон дукха кадраш тоъал лаьрхlа кийчо йоацаши юкъерчен лакхерчен дешара заведенешка деша ца яглаши я.

Балха ха дукха йоар, къахьегама дисциплина телхар, юкъерча звенон кадраш кийчо мела йолаш хилар lатъ совхозий рентабельноста. Района 8 совхозах 5 совхозо — «Лермонтовский», «Самашкинский», «Ореховский», «Овощевод», «Ваиутский» 1980 юртбоахама шу зе а деш чакхдаьккхад.

Советаша мела кхоачашъю совхозашка къахьегама ресурсех пайда мишта эц хьажаре лоашта аллача конституционни бокъонех.

Цар тоъам болаш анализ яц совхозашкарча гlулакхий, исполкомий сессешка, заседанешка. Советий массазарча комиссешка наггахьа мара ледувгlац пачхахьалкхени къахьегамен дисциплина малагlча хьал тlа я къахьегама ресурсашка балха хьакахи пайда мишта эц дувцаш совхозий кулгалхоша еча отчеташка. Къахьегама дисциплина чlоагlъярах бола цар бехктохкам яйбац.

Халкъа депутатий Советий исполкомаша лоаттабе боагlа къовсам лоаттабац общественна пайдане болча къахьегаме даькъа ца лоацачана-хаьда, совхозашка вlашагlъехкача депутатски группай, новкъостий судий теркам тlаозац къахьегама дисциплина чlоагlъярца дувзаденнача де[illegible].

Комиссе халкъа депутатий Ачхой-Мартановски районни Совета исполнительни комитета могадаьд района совхозашка къахьегама ресурсах пайда эцара тlахьожам лоаттабе, шийна еннача конституционни бокъонех бlазагlа пайда эца, цига пачхахьалкхени къахьегамен дисциплина чlоагlагlа лелаяра, кадраш балхара дlаювлар кlеэнгдара, цу хьакъехьа долаш дола кхоачамбоацараш дlадахара де доагlар де; халкъа боахаме дисциплина дlахо чlоагlъярахи кадраш дlаювлилга кlеэнгдарахи КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС бахча соцами «Пачхахьалкхени къахьегамен дисциплина дlахо чlоагlъярен къахьегама ресурсаех пайда эцилга тоадарен хьакъехьа халкъа депутатий Советий декхарех» СССР Лаккхехьарча Совета Президиума соцами совхозий ерригача коллективашка дlабовзийтара де мел доагlар де, белгалдаьха соцамаш кхоачашдара тlадероадаь гlуллакхаш хlара совхозе белгалде, цига къахьегама законодательство дизза кхоачашдергдола гlулакхаш де, совхозашка балха хаьах пайда мишта эц хьожаш хила, цу дешай хьакъехьа совхозий кулгалхоша, халкъа депутатий Советий исполкомий председателий докладашка районни Совета сессешка, исполнительни комитетий, исполкомий массазарча комиссей заседанешка ладувгlа; къахьегама коллективашка халкъа депутаташа бу болх мамогга дикагlа хилийта, совхозашка депутатски группаша бу болх айбе, цар производство дlахо эргайоахаш тоаяра, коммунистически хьесапе наха къахьегара, чlоагlа йола къахьегама коллективаш хьаххоллара цар хьинарегlа тlо дар lаладще; совхозашка новкъостий судишен бокъонаш ца телхайтаран дисциплина чlоагlъярах йолча советашек бу болх тоабара де доагlар де, цига болх бара кадрови болхлой, къахьегама ветеранаш шерагlа юкъевоза, производствана юкъе кагиркой оазараи уж балхаш тlа дlаийсбарак школе производствеца бузам лоаттабаран, къахьеган безаш школьникаш хьалкхебаран, церна профессеш евйолийташ уж хьалхебаран тlахьожам лоаттабе, совхозашка болх беш болчарна социально - культурни бытовой гlулакхаш дукхагlа де; общественна пайдане болча къахьегамах къехкача нахаца чlоагlагlа къовсам лоаттабе, дер дайна леларош лоаш хилар хьаьдда дlаданихха.

Комиссе совхозий директорашта могадир: нах балхара дlабувргбоацаш де мел доагlар де, болхлойн гlулакхерча наьхен къахьегамен бытен хьалаш тоадара, кадраш профессионални кийчъяра, къахьегам вlаштlехьбаккхара дикагlйола формаш юкъейоалаяра, дукха къахьега дезача процессашта механизаци яра мероприятеш оттае а чакхъяха а; хlара балхохочун бокъон деккхараши хаьдда белгалде, царех хlарана производственни болхи гlулакха тlара декхараши де доагlача тlера ца боалаш дикен кхоачашделга lалашде. Специалистий, бригадий, фермай заведующеш болчар къахьегама дисциплина чlоагlъярах чурча распорядка правилаш, къахьегама хьакъехьара законаш кхоачаш дечара лоархlама бехктохками айбе, балхахошта материальни моральни стимулировании еча, бригадий, фермай, кхыча производственни участкай балха хьожхамашка хьожача уж шерагlа юкъеоза, бригадирий, фермай заведующей, кхыча подразделеней кулгалхой балха мах беш къахьегама дисциплина леларах планови производственни заданеш кхоачашъярах санна уж бехктокхаме болга чоте йийде.

Комиссе райисполкома, халкъа депутатий юртарча Советий исполкомашта совхозий кулгалхошта могадир совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ, гlулакхера нах 1981 шера а цхьайтталагlча пятилетка а планаши ханал хьалха кхоачашъяра, тlайийна социалистически декхараши толаме кхоачашдара оарцагlбоаха болх чlоагlагlа бе.

Социалистически интеграци лелаш я

ЯЛАТ КХЕДАРА ДАЬКЪЕ НИЗАШ ВlАШАГlТОХАР

Керда лакха хьувкъам бола ялатий сорташ кийчдари царна районировани яри — СЭВ мехкий юртбоахама специалистий селекционно - генетически даькъе цхьана гlулакхаш леладарех йолча дуккхача оаьгlовий соглашене кlийлен тlа латтача балха кертторча лостамех цаl.

Социалистически доттагlлен регионе хlаизле а йолаш я ялатий культурай апробировании сортий ондда фонд. Иштта, Чехословаке кlа дийнича ерригача майдах кхо дакъа дича шиъ гарга дlалоац «мироновская», «юбилейная», «ильичевская» оалаш долча советски сорта- [illegible]

[illegible] дерий вlаштlехьдаьлар мехка исторе чуль эгара лакхагlа бола юкъера хьувкъам чуба — гектара тlара 41,6 центнер. Дунайска-Стреда яхача района кхашкара кховзткъа-кховзткъа центнери, хlаьта Вишков района кхашкара шовзткъе барайт-барайтта центнери яьнай гектара тlара. Из а хаоттама хьалаш аьттув болаш хилвадоацашехьа.

Дукха шераш да Болгаре эгара боккхагlа йолча селекционни центра — Генерал Тошеверча кlини гидуаргийц Института — болхлой хана къайле ха гlерташ бола. Лаьтта леладеращца барта а [illegible]

[illegible] стие. Дукхьал из дlаде доладар — Болгаре тlеххьарча 15 шера ялата хьувкъам кхоэза лакхбе йяли хилийтача факторех цаl.

Хеталуш да, гlулакх-м во дац аьнна. Амма селекционераша шоай балха программировании ю тlехьа тlадоагlача дуккхача шерашта лаьрхlа, кхоана эшаргдараш теркал а деш. Хlаьта хетаргахьа, социалистически мехкашкара хьадепача кхыча кердача сорташта юкъе да перспективе шийй хоадамбеш дола дош аргдола Генерал Тошеве хьадаь «Чародейка». Из цlи тиллай цу кlих из доха мертlилг долча болгарскии югославски сортех мел доала дика- [illegible]

[illegible] та дола селекцей фу леладарей даькъера целевой лостам бола балхаш дара СЭВ членаш долча мехкаша 1972 шера хьаяьй функцеш Одессерча Еррисоюзни селекционно - генетически институто кхоачашъеш йола Координационни центр. Итт шера чlоагlа алсамьлнний института генфонд. Хlаьта хlанз цхьа эзар образец а я цун. Дика lилман база хьаяай учреждение. Укхаза долла хlама да: алхха теоретически проблемаш леладеш йолча молекулярни биологе лабораторегара цlена прикладной хьисапера балхаш деча сортовой агротехника отделата кхоачаш. Эгара [illegible]

[illegible] Венгре lилмай Академе юрта боахама НИИ опытах. Венгерски коллегаш, дагадоахкарагlа аьлча, хьинаре даькъе лоац Одессе йолаш йола генетически фонд совйоаккхача, хlаьта шоай аргlанна шоай балхашка цувах пайда а эц. Кертагlдакхха дезеш хlама да, дlадувча фун lалашмате йlаькийча коллекцех Координационни центра чудоагlача дерригача мехкашка шерра пайда эцаш хилар.

СЭВ юрта боахама йолча массазарча комиссена хетачох, социалистически регионa специалисташа ялата проблема къоастаяра ду балхаш чlоагlа беркате да. Дукхача даькъе цуна новкъостал [illegible]

[illegible] ва лакхбе, экономически эффект совъяккха. Варт берагlа СЭВ гона чу СССР специализаци ю гурахьа дувча кlия, хьажкlий, гороха, гlдуаргий, дуга, цхьайолча кхыча культурай фу кийчдаре.

Кхаьнкара чубахьа хьувкъам лакхбарца дувзаденна деккараш къестадеча социалистически доттагlлен мехкаша ларде лувц lилмана лlрагlдаьккхараш. Селекцей фу леладарен технически кlийленашта, юртбоахама культурай лакха хьувкъам бола а дикал лакха йола а сорташ гибридаши хьаяра кердача методашта разработка еча координационни центра гlолла даькъе лоац 80 гаргача Болгаре, Венгре, ГДР, Монголе, Польша, Румыне, Советски Союза, Чехословаке lилмани учреждене.

Борис РЯБОВ (АПН).

КЪАХЬЕГАМО СИЙ ДОАККХ САГА

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо рознични торговли дегІайоалларех гІулакхаш дера культура лаккхдаре иттлагІча пятилетка задании кхоачашдечуа толамаш даьрах СССР орденаши медалаши еннай наьтахьалкхеи торговле объединеней, предприятей, организацей болхлой, инженерно-техническе белхахой, гІулакхерча нах группана. Царна юкъе Нохч-ГІалгІайчера гІолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Пономарева Нина Александровнана — Росмясомолторга Грозненски хладокомбината мороже фабрика некара - вафельщицана.

ХАЛКЪА ДОТТАГІАЛА ОРДЕН

Мирчев Федор Васильевича — Нохч - ГІалгІай АССР торговле министра.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Баранова Алла Исаковнана — Грозненски универмага йоккхагІйолча товароведа.

Блинова Зинаида Васильевнана — Грозненски столовей треста № 24 йолча столове повара.

Иванов Анатолий Ивановича — Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитела.

Магомадова Ягита Закриевнана — Нохч - ГІалгІай АССР торговле министерства гІишлон - монтажни управлене штукатура.

Мамукаева Зоя Мустафаевнана — Гудермесски торга № 9 йолча тика йоккхагІйолча продавеца.

Сапралиева Іаддарахьмана Лидайна «Промтовары» яхачу Грозненски объединене № 16 йолча тика заведующена.

Ужахова Махьмада Дибахана — Грозненски столовей треста № 40 йолча столове производства заведующена.

Чинхоева Ася Якубовнана — Грозненски ресторанийн кафен треста «Махачкала» яхача кафе повара.

Шантуиев Веха Алиевича — Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советерча общественни кхачан управлене фабрика - кухне цеха начальника.

КЪАХЬЕГАМА СИЛЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Баштаиров Хьамзата — Нохч - ГІалгІай АССР торговле министерства автобазана автомобила водитела.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Батаева Тамара Алаудиновнана — Грозненски столовей треста № 12 йолча столове повара.

Вьюкова Валентина Ивановнана — Роснульторга Грозненски база йоккхагІйолча товароведа.

Кравцова Антон Антоновича — Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерства торгови техникана йолча Грозненски комбината слесара.

Лещев Михаил Алексеевича — КПСС Нохч-ГІалгІай обкома отдела заведующе заместитела.

Мальгин Виктор Васильевича — Грозненски ресторанийн кафен треста ремонтни гІишлон группа электромонтера.

Оздоева Абукара Фатимайна — Нохч-ГІалгІай АССР торговле министерства Грозненски универмага отдела заведующена.

Широкова Лидия Петровнана — Грозный станце ресторана «Лакомка» яхача кафе повара.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Алиева Султана Зеремайна — Грозненски ресторанийн кафен треста № 3 йолча кафе повара.

Арсакаев Авади Шахидовича — Росгалантерея Нохч-ГІалгІай база йоккхагІйолча кладовщика.

Ахкуева Раиса Гусейновнана — «Гастроном» яхача Грозненски торга № 2 йолча тика йоккхагІйолча продавщицана.

Гурьянова Зинаида Федоровнана — Грозненски горпищеторга № 91 йолча тика йоккхагІйолча продавщицана.

Лукьянова Антонина Сергеевнана — Грозненски столовей треста № 9 йолча столове повара.

Москалевич Татьяна Георгиевнана — «Промтовары» яхача Грозненски объединене № 61 йолча тика заведующена.

Никифорова Вера Ивановнана — Грозненски ресторанийн кафен треста № 7 йолча кафе повара.

* * *

Бытовой гІулакхаш дерах бахача наха гІулакхаш дера культура лакхъярех йола иттлагІча пятилетка задании толамца кхочашъярах СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо Даьхен сиигІаташ деннад бахача наха бытовой гІулакхаш деча объединеней, предприятей, организацей болхлой, инженерно-технически белхахой, гІулакхерча нехан группана. Царна юкъе Нохч-ГІалгІайчера гІолла:

КЪАХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Арутюнов Иван Михайловича — Грозненски экспериментальни мебельни фабрика столяра.

Хамхоева Іисий Хадена — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Малгобекски комбината портнихана.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Азморова Белила Алхазуровнана — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Грозненски комбината закройщицана.

Веремеева Лидия Пантилеевнана — трикотажни изделеш тоьечен хьаьчен производственни объединене вязальщицана.

КЪАХЬЕГАМА СИЛЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Еремин Виталий Дмитриевича — Грозненски экспериментальни мебельни фабрика столяра.

Сайнароева Хьусена ХІамара — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Сунженски комбината портнихана.

Сечин Александр Устиновича — радиои телевизиони аппаратура тоаеча производственни объединене радиомеханика.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Свечко Капитолина Емельяновнана — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Гудермесски комбината портнихана.

Сафарян Шаген Воскановича — кога гІирс тоабечен хьаьчен производственни объединене обувщика.

Токарева Валентина Степановнана — барзкъаш тоадечен тегачен производственни объединене портнихана.

Хасуева Хьава Салмановнана — барзкъаш тоадечен тегачен производственни объединене портнихана.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Висханов Шахида — барзкъаш химически цІендечен царна басараш дечен производственни объединене красильщика.

Иванова Мария Александровнана — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Сунженски комбината парикмахера.

Калашник Анна Акимовнана — бахача наха бытовой гІулакхаш деча Наурски комбината закройщицана.

Козеродов Павел Степановича — бытовой машинаши прибораши тоаеча производственни объединене часовщика.

Тулаева Жанна Хаджимуратовнана — халкъа депутатий Ленински районни Совета исполкома секретара.

Юртара горизонташ

ХИШ ДЕХКАЧА ЛАЬТТАЙ КЕРДА РАЙОН

Поволжье — мехка лоархІаме юртбоахама район. 9,5 миллион гектар я укхаза кІа дІадийнна — Францечул шозза дукхагІа. Эггара дикагІдола хьоар доаккхача чІоагІачех нно болчен кІино дукха лаьтта дІалаьцад. Деле а каст-каста йоккъал уиттарех (юкъера лаьрхІача шоц шера цкъа) регионе ялат даккхар чІоагІа хувцалуш да.

Цу «кхераме лаьтта велаларъ» эше тешаме ялат доаккхаргдола база хьаелга вІаштІехьдоакх хиш дахкаро. Амма дукхача шерашка цу гІулакха дІадахийта ахча тоъацар. Дувцар да Іалаьмате йоккхача территоре тІа ирригационни системаш хьалъяр.

Поволжье аренаш хувцалла йолаелар 1966-ча шера дена. лаьтташта мелиораци яра йоккха программа тІайийцачул тІехьагІа. Цу хана хиш дехна лаьтташ геттаре чІоагІа йоккъал латтача Поволжье, Астраханска, Волгоградски, Саратовски, Куйбышевски, Ульяновски областашка, Калмыцки АССР 170 эзар гектар дар, хІанз — 1,5 миллион гектар гаргга.

Поволжье хьалгІю керттерча даькъе дІакъайла йола хиш дехна системаш, хІаьта хьадийла каналаш бетонах ду. Цу гІулакхо хоадамболлаш кІелигду довш дола хий. Хий кхашна дехкаргда духхьала цаІ йолча диспетчерски центрера команда елча. Саратовски Волгоградски областий цхьайолча районашка хиш дехкар автоматикаца кхоачашду.

Хиш дехкача лаьтташка хьувкъам кхебара программаш уттаи. Из хьож культура луча хьувкъамга, лаьттана беркатага, хиш дехкара системай технически хьалашка. Цу методо тешам болаш хьувкъам кхебайт.

Ирригаци дегІайоаллрах Астраханска областахи Калмыцки АССР-ехи йоккха дута дувш йола район хилийта вІаштІехьдаьнад.

10 миллион гектар лаьтта да Поволжье хиш дехка мегаргдолаш. Амма Европерча хишта юкъе доккхагІдарех долча Волга шийх хих кхоачам хилац кхоалагІча даькъа тоха мара.

Из проблема бокъонца кхоачашъюларгья къулбаседерча хих цхьадараш Волга хих хьатехача. Цу гІулакха кийчо ергйолаш я хІанзарча пятилетке.

А. ЕВРЕИНОВ,
АПН корреспондент.

ФЕРМЕ БОЛХ БУ — 40 ШУ

Цу сарахье каргалински культура ЦІен зал йиза яр. Гулбеннарашта юкъе бар механизатораш, комсаш лелаераш, хьайбаш лелaдераш, колхоза кулгалхой. Сайре хетаьяр колхоза дикагІйола доярка Нагуманова Галина Санталиевна пенсе яха наькъаякхара.

«Красный пахарь» яхача колхозе хинна а ца Іеш, райне, ерригача республике дикагІйола доярка йолаш дуккха а шераш даьхад Нагумановас.

Даймехко лакха мах баьб доярках хьинаре баьча балха. Цунна еннай Ленина, Къахьегама ЦІеча Байракха орденаш, юбилейни ленински медаль. Дукказа дакъа лоацаш хиннай ВДНХ. Колхоза коммунисташа шоай мугІарашка хьаийцай из. Каргалински станице бахача наха Галина Санталиевна хийрий НГІАССР Лаккхехьарча Совета, районни, станични Советий депутаталла.

ДикагІа йолча доярка, ветерана «Сий дола колхозник» яха цІи еннай. Цу сарахьа цунна диццургдоаца совгІат а делар. Ше иттта чІоагІа лархІарах доккха баркал а аьнна Галина Санталиевнас аьлар:

— Со къахьегама мугІарашка юс. ДІахо а ферме болх бергба аз.

Е. ФАРНИЕВА.

Сеги Іелами

БЕЛОРУССКИ ОАКХАРИЙ ЦІОКАШ

Черахьий промысло вай мехка итт процент мара лац аькхан цІокий, вож еаткъе итт — оакхарий леладаро. Оакхарий леладара дешашка хьожаш я кІаьда чо бола оакхарий дикагІа, эффективнегІа леладара фу де деза, фермашта малагІа оборудовани эш, хьайбашка хьажарца юзаенначa процессашта механизаци яра малагІа средстваш хила еза яхаш рекомендацеш уттаеш йола институташ.

Іилманхоша йоакхо ю кІаьда чо болча оакхараштa эшача доаньаре, хІана аьлча цар юачун йоакхо яр из бокъонца лаьрхІача кховна цо хьалургйолча аькхан цІена йоакхо яр да. ХІама дуа ханаш, колорийность, аькхо мел хІама днад — цу дерригне а влияни ю цІена дикала. Доакъар кІезига хилар а из сов тІех хилар а цхьатарра эшаш доаца хІама да. Зенна я сов мукъ а. Цудухьа хьайбаш кхаба лаьрхІача сахьата кховб, долла хІама теркал а деш уттаю цар кхачан рацион.

Белоруссе оакхарий леладеча ялхайтта боахаме да цогалаш, норкаш, песецаш. Укхаза йоехача оакхарий цІеий маьхала яхаро 25 миллион сом лу. Республика доккхагІа долча боахамех цаІ Молодечненски оалаш бар.

...Геттара раьза хиле цІуза а цІувзаш сетем байи клеткашка кхувса а луш хьуваш хул норкаш хоадальча ханна доакъар тІадола тележка тІехьа а йолаш йола эІамига трактор кхаьчача, цо шлангаца моргнилгашка чукхувс перлоен худара порцеш. Амма духхьал цхьа худар тийнна Іац Молодечненски оакхарий совхозе норкашта. Ветеринарни лоро Карноцкий Петра хьахьувкх сога 90 эзар аькхилга лаьрхІа йола «меню». Цун юкъе да говра дулх, бежана дулх, кит яхача чкъьаран дулх, чкъьара, чкъьаран даьтта, кхы а 15 «блюда». Іилманхоша рекомендаци еннай цу списка кхы а 23 цІи йола хІама тІатоха аьнна.

КІаьда чо бола оакхарийи кроликаши леларьа йолча Іилма - тохкама институто арабаькхаб «Полярни треска — дика кхача» яха болх. Іилманхоша йоах, из кхача бнача аькхан цІока Іалаьмате хоза хул. Долче, оакхарий леладеча боахамий цхьаькха а провизе поставщик гучаваргва.

ХІаьта хІанзарчоа пхийтта ва уж. Царна юкъе — «Слава» яха кхташ йоаю флотили. Татаре говраш леласраш, Юкъерча Азера диткомарий салларий кхопаш гулъераш. Доакъар итташ бІаьш тонний лоархІамболаш кхухь оакхарий леладеча боахамашта.

Молодечненски боахаме беррига болх беш 150 оакхарий леладер ва.

— Тха къахьегам клеткашкара эзараш дола Іургаш бІаргадайча хеталучча бесса хала бац, — йоах оакхарий леладеча Артюшина Валентинас. — Беррига а хІана бац аьнна машинаша бу болх: доакъар дулл, уж лела моттигаш цІенъю. Тхо хьожаш хул техинко болх мишта бу. Барайтта шу да со тхоай боахаме болх беш йола, сона дукха беза сай болх. Алапеш лакха да тха, бетта 300 сом гаргга ахча эц оакхарий леладечо. Тхо чудаха моттигаш мел эшараш долаш дола хІанзарча ханара цІенош да, культура ЦІа а да поселе.

Юрий САПОЖКОВ,
АПН корреспондент.

Доазол дехьара

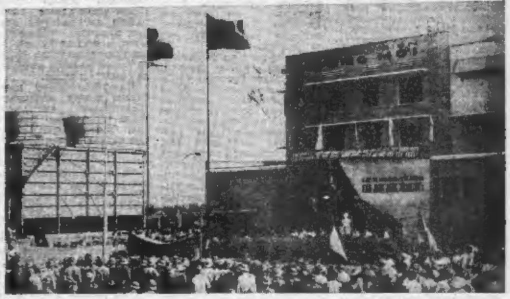

СРВ. Биньчитхнен яхача провинцерча городе Донгхойе болх бе йолаеннай керда электростанци. Из хьалъяьй Советски Союзо новкъостал а деш.

СУРТА ТІА: станци болх бе йолалийтара хетаьа торжественни митинг.

ВИА — ТАСС сурт.

Доазол дехьарча автораша АПН-а лаьрхІа

МИЧАХЬАРА БА КХЕРАМ

Болгарски общественность чІоагІа раьза йоацаш а совэгІазъяха а я хІанз Малхбузехьа, къаьстта а Америка ВІашагІкхийттача Штаташка аргІанара антисоветски антисоциалистически кампани йоаржанрах. Империалистически пропаганда цІаькха а сердалга вральхай США-на а кхыча малхбузехьарча державашта а ІотІаоллабеннача «советски кхерамахи» «коммунистически гІулакхехи» йола харц тезисаш, хІанз а лелаш да «Москван кулгах» дола хабараш.

Цунна лостам тела низаш малагІаш да кхетадича бошха хала а дац цу кампане дерригa маІан а из йолальраша бокъонца дагакхоабараш а миштад ха. КІал цхьаккха а кІийле а йоацаш дола «советски кхерамах» дола хабараш керда а доахаш, США-и Атлантически пактага гІоллара цун союзникаши гІерт эттача дунен халкъашта юкъерча хьалах бола бехктокхам цу гІулакха вІалла бехке боацараштa дІатІабилла, общественноста теркам шоаш лаьцача агрессивни арахьарча политика чІоагІа еш йолча разрядкана дуьхьларча атакашта легализаци е меттел. шоаш тІема еш йола кийчо къайлаякьа, геро хьаделга сихдар нийса лархІийта.

Дунен тІара событеш дегІа миштa ух зувш а цар мах нийса беш а волча моллагІча саго дика кхетадеш да кхыча пачхаьалкхенаштен дерригача дунен тІарча машаран кхераме яр Советски Союзи вошал дола социалистически мехкаш, дунен халкъашта юкъерa цар политика ца хилар. Кхерам укхазахьара бац, из лаха беза планета кхыча мийнгера. Кхераме планаш дагакхоаб эггара хьалха Малхбоаленней Малхбузенней юкъе разрядки процесс дІахолхьара а геро хьаделга соцадара а тІеврзаь йола конструктивни диалог е ца тугараша.

Дика ховш мадий, ОСВ-2 Договора ратификаци елга дохадьр духхьал США хилар. Дунен общественноста ховш да нитта Малхбузехь хьадача гІозараша «толхаь равновеси юхаметттоттаир духьа» геро Іоадара деш дола довна дагара тІахьехамаш а, Нагахьа санна тІахьехамаш а даь Іаре-м, хьал сел кхераме а хургдацар. Амма цу тІахьехамашта тІехьа машаран халкъий кхерамаленнен духьалдерзадаь хьедда дола гІулакхаш а да леладеш.

Дерригача дунена йовзаш я Америка ВІашагІкхийттача Штатий рекордни тІема бюджет, хІаьта Рейгана керда администраци из кхы а лакхъе гІерташ я. Хьал ирду нитта Советски Союзадаькъе «чІоагІа ник» лоацаргба ше яхаш пачхахьалкхен секретара Хейга еча заявленеша а. НАТО тІема блока жандармски функцеш планета дукха кхохнаме моттигаш чулоацаш хулийтилга дІадехаш къамаьлаш деш ва цун генеральни секретарь. Дукхача обозревателашта хетачох, Р. Рейгани А. Хейгаи шоай хьалхарча пресс конференцешка яь заявленеш «шийлача тІема» тІатовкхаш я. ГІожача тайпара а эхь дайна а, дунен общественность раьза йоацаш а дола харцдар да Советски Союз «дунен халкъашта юкъерча терроризмаца» гІулакх доагІаш я ала гІерташ Вашингтоно дувцар.

Халкъаш саькхдаьнна зувш да дунен тайп-тайпарча районашка тІа-тІа совдуьла США тІема низаш тІа-тІа чІоагІлуш латташ хилар, Европах цар ядерни полигон хулаш латташ хилар. «Ю. С. Ньюс энд Уорлд рипорт» яхача американски журнало беча хоамагІа, ах миллион совгІа салте лелаву США-с доазол дехье. ДукхагІа хулаш латт Персидски залива районе, Малхбузен Германе, Великобритане, Греце, Турце, Итале, Голландe, Испане латта американски тІема соединенеш... США доал деча гІозараша гІо ду реакционни режимашта, масала, гераца ІалашЪю Сальвадорера халкъа духьала латта хунта, шоай хур ду паргІатои мукъален бахьан цу мехкарча наха лоаттабу къовсам дІа ца бахийтара.

Империализма тийша балхаш бокъонца юха а детташ, нокъьара ца дувлаш чакхйоах социалистически доттагІлен мехкаша машара политика, геро хьаделга сих ца далийтара тІахьех. Машарах а адамлен кхоаненах а бола бехктокхам бокха хилар кхета а деш, дунен халкъашта юкъера кхохкам лохбара тІедерзадаь дола хьалда гІулакхаш ду цар.

Болгарски халкъ, социалистически содружества дерригa халкъаш а планета демократически низаш а сацаа, тешаш да машарен разрядкаи гІулакх котдаргхиларах, адамле термоядерни катастрофа кхерама кІалхаръяргхиларах.

Георги БОКОВ,
БКП ЦК член, София-пресс агентства совета председатель.

(АПИ).

София.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ВОЕВОДИНЕРА МЕХКДАЬТТА

ДІадийннача иалтий дика хьувкъам телаш хиларах хьалха дена цІи хеза хинна Югославера Воеводина хІанз гази мехкдаьттен доаллаш хиларца йовзаш я. ХІара шера Воеводинас миллиард кубически метр гаргга Іалама газ лу из СФРЮ йоаккхача ерригача газах ах я. Укхаза югославски мехкдаьтта кхоалагІа дакъа доаккх. Соакха «Нафтагас» яхача воеводинерча къахьегамхоша рекордни мехкдаьтта даьккхар — 1,3 миллион тонн. ХІаьта пятилетке «Нафтагаса» —ИНА» яхача мехкдаьтта доаккхачен из чакхдоаккхачен харватски предприятеца цхьана Воеводине 17,3 миллион тонн мехкдаьттен 5,4 миллиард кубометр гази лаьккхар.

ХАРЦЕРСКИ ФОРМА ТІАЮВХА ИЛЛИАЛАРХОИ

35 шу даларв юбилей езъьй польски харцерий (СПХ) Союза Керттерча художественни коллективо.

Эггара хьалхара ший концерт оттадир цо тІом йистебаьнначул тІехьагІа Варшаве.

ХІанз 400 бер чудоагІа цун составе. Коллектив каст-каста концерт луш хул къаман филармоне. Эзарза дакъа лаьца Іийнаяц из Доккхача театра сцена тІа уттаьча оперни спектаклашца, столични театрашка уттаьча кхыча постановкашца масала. Драматически театре оттаьча «Краковлкаши гуралаши» яхача пьесе. ХІара шера цо дакъа лоац Кельце хулача культура харцерски фестивале. Польски харцерий Керттерча художественни коллективо баьча белхах «СПХ хьалхашка даьча гІулакхех» яха кІарг деннад, белгалъяьккхай ПНР культуран искусствай министерства III степена Пачхахьалкхен преми луш я.

КИИЧЛУШ Я ВОЛХЛОИ СМЕНА

ГДР 5200 промышленни предприятешкеи сельхозкооперативашкеи эшаш йола теоретически знанеши тайп-тайпарча специальностех йола практически навыкаши Іомаеш ба юкъерча школай дешархой. Хургйолча болхлой смени шоай йоккха балха опыт дІалуш ба лакха квалификаци йола 23 эзар болхлой мастери.

ТІеххьарча пхе шера республикерча промышленни предприятешка дешархошта лаьрхІа вІашагІъехкай эзар совгІа керда классаши производственни дешара йола лабораторешш.

(АПН).

БЕЙРУТ. Катаиб яхача партерцарча фалангисташа провокацех деш дола ливански столицера довнаш лаьгІлуш дац. Царна дуьхьала латт Ливане машар хилийтара тІехьа дола Іарбий юкъара низаш. Йоккхий топаш, минометаш чуеттaш гуьнахь доаца машаре баха нах — кхаллах, бокхий нах, бераш доаду. Столицерча районашка дукха административни цІенош, школаш, тикаш йохаьай.

СУРТА ТІА: Ливана центрерча цхьан районе йохаьа кварталаш.

ЮПИ — ТАСС телесурт.

Іилмаи техникаи горизонташ

МЕХКДАЬТТАХОШТА ЙОЛА КЕРДА ТЕХНИКА

Азербайджански мехкдаьтта машинаш яра Іилма-техника институт — вай мехка керда промыслови техника уттаеш йола керттера учреждени.

Института специалисташа хьаькй вай ерригача скважинек 80 процент яраша латта оборудовани.

АПН корреспондентаца Шукюров Расимаца къамаьл деш цу НИИ балха керттерча лостамех дувц института директора заместитела Курбанов Наримана.

— Тха тохкамий тематика оттаю мехкдаьттахошта хьалхашка латтача проблемашка хьежже. Уж специфически я хІара регионе. Хьаэцаргья вай, масала, Малхбузен СибаргІени Гаьларча Къулбеседени районаш. ЦІимхарча климато, скважиний дебиташ лакха хиларо, углеводородашца коррозирующи элементаш хиларо, кхыча башхалонаша дІадех промыслови техника дикка хилийтар. Цунна тІатоха мегаргда, укхазарча территоре 80 процент ушалаши Іамарчи долаш хилар бахьан долаш цигара мехкдаьтта доалла моттигаш карверзае хала долга.

Мехкдаьттен гази йоаллача моттигашка балхаш деш латта бІаь шу совгІа ха йолча Азербайджане шеко йоацаш гучадаьнна да хьадоаккха доагор кІезиглуш хилар. Цудухьа укхаза актуальни я, масала, тІоанаша хьалу доагор алсамдаккхарен скважинашкарча ремонтни балхий эффективность лакхъярен проблемаш.

Оаха хьадаьд духь-духьача оборудоване дукха тайпаш. Уж я станокаш - хьаувзарташи, фонтани арматуреи, турбашта транспортировка яра йола устройстваш, скважинашта ремонт ю агрегаташ. Духхьала дІаяхача пятилетке ткъаь организацеца доттагІал а леладеш карверзалья къаснача конструкцей метта дІаэттача бІаь совгІа тайпен боарам болча кердача техника производство. 30 предприяте арахецача тха кердадараша аттача боакх мехкдаьттахой къахьегам, лакхъю цун овсарле. Конструкцей дозал лохдара чотагІа кходаь тІеххьарча диъ шера итт эзар тонн совгІа металл. Института разработкаш медалаши дипломаши телаш белгалъяьхай вай мехкарча а доазол дехьарча а выставкашка.

— **МалагІа кердадараш чудоагІаргда мехкдаьттахой технически арсенале цхьайтталагІча пятилетке?**

— Малхбузен СибаргІеи промыслашка тохкамаш даь доалаш латт эІамига габарит йолча фонтанни арматурана. Из белгалйоаккхаш йола цун башхало я дукха йоккха ца хилар. доха температураш лар, металл хІаландеча серо водородаи углекисли газаи духьала отталуш хилар. Цу регионе «экзамен» дІалуш я 3500 метрга кхоачаш кІоаргача скважинашта ремонт яра а карагдаьнна а лаьрхІа йола оборудовани.

Мехкдаьттахошта ховш да, кІеж еттача скважинашта ремонт е мел хала а кхераме а да: Іалаьмате йоккхача давлене хьалъарвухийт цу чура мехкдаьтта, газ, конденсат. Доагор хьалъарвуха турбаш хувца езаш хилча скважина дукхагІа йолча хана беза глинисти маркхал чу а бахийте соцаю. Оаха оттаьй 35 атмосфера давлени йолаш а болх бе йиш хулийтача оборудоване комплекс. Из техника а нитта тохкаш я хІанз. Из юкъейихьача йиш хургья ремонтни операцеш сихъе, естественни кІеж хьалъараухa ха йІаьхъе, гомахьара го бІех ца балийта.

ХІанзалца вай йийцарош лаьттара мехкдаьтта доалла моттигаш я. Форда чура мехкдаьтта довккхача техниках дийцача, оаха разработка ю форда 200 метр кІовргача участкашка скважинаш яхара йолча устьевой оборудованена. Вай мехка духхьашха Каспийски форда тІа йоахаргья цу тайпара кІоарга хий долча моттиге скважинаш.

— **Дувцалургдарий хьога азербайджанени специалистий доазол дехьарча коллегашцарча бувзамех?**

— Болх беш, хІанз укх сахьате мехка арахецача мехкдаьттен гази йоаккхача промыслови техниках 70 процент шоашта кхоачаш йола йоккхий проектни организацеш, предприятеш йолча Азербайджана тІаува шийна доазол дехьарча специалистий тернам. Оаха тІайийбаьб, масала, Венгрера, ГДР, Румынера, Югославера коллегаш, хийцай опыт, цхьана деча балхий дешаш къестадаьд. Институто СЭВ членаш долча мехкий организацеца цхьана леладу гІулакхаш чакхдувл СЭВ машиностроенена йолча Массазарча комиссе лаьрхІача секце гома чу гІолла. Тха Іилманхоштеп инженерашеи кийчъяьй фордашкарча скважинашта бурув деттара йолча оборудоване производствала специализации кооперированни яра хьакъехьара материалаш, мехкдаьтта промыслови оборудоване керттерча тайпашта стандартизаци яра йола СЭВ рекомендацеш оттаьй. Института предложенеш СЭВ машиностроенена йолча массазарча комиссе балха плана юкъедихьад мехкдаьттаи газои скважинашта ремонт яраи карагдаьккхай йола 125 тонн мукъ айбу ши-шегІа лела установка хьаелга. Из хьаергья социалистически мехкий специалистаца цхьана болх а беш.

(АПН).

ОАХА ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ КХЕБУ

Коммунистически кхетам балара балха цунах хада йиш йоацаш вола дакъа да интернациональни кхетам балара болх. Советски наха, къаьстта кагирхошта пролетарски интернационализма уйлаш йолаш хургболаш кхетам балар — коммунистически, общественни сакхетам хьалхлара керттерча декхарех цаI.

Интернациональни кхетам лу тха школе урокашка санна, урокаш чакхъяьнначул тIехьагIа а. Классически литература, хIанзарча ханарча советски литература произведенеша, ицтта довзал дехьарча прогрессивни авторий произведенеша дукха беркате материал лу интернациональни уйлаш йолаш хургболаш дешархошта кхетам балара.

Литература урокашка кхаьнке минута Нохч-ГIалгIайчен, Чергий-Балкхарой, хIирий, кхыча халкъий литература кердача произведеней обзор ю хьехархочо. Группашка дийшад «Дарзи» «Веке къонгаш» яха Бокова книжкаш, Ахматовой стихаш, кхыча авторий произведенеш. Дешархоша йийша Нохч-ГIалгIайчен яздархой произведенеш ювцаш книжкаш дешарий конференцеш ю.

Дакъа лоацаш хиннараш чIоагIа раьза болаш чакхдаьлар НГIАССР писателашца А. Боковца, А. Ведзижевца, С. Чахкиевца хинна вIашагIкхетараш. Ицтта сакъердамо а чулоацам кIоарга болаш а чакхъяьлар «Вошал долча союзни республикай поэзена» хетаь хинна сайре а.

Эрсий метта урокаш телаш дешархошта интернациональни кхетам балара эттара дикагIа хургйола материалаш харжа гIерт хьехархой. Историн географен урокаш йолаш дувц хьехархоша мохк дIалаца гIийртача кхыча мехкашкара тIаьхача гIаьрахошта духьала вай мехкарче халкъаша лоаттабаьча къовсамах, къахьегамхошта юкъерча вошал тIехьарча экономически бувзамех, къамаша мукъадоалара лоаттабаьча къовсамах.

Дешархошта интернациональни кхетам балара гIуланха чIоагIа гIо ду школа библиотека. Библиотекара хьахерж интернациональни кхетам балара лоархIамо дола книжкаш, кийчъю выставкаш, стендаш.

Интернациональни кхетам балара деххар яховчашдеча дикка новкъостал ду ТIема сийлен музее, В. И. Ленина музее. Шер-шера 9 мае тханцига ух ветеранаш, тайп-тайпарча къамий вакилаш. Шоаш къамаьлаш деш чIоагIа тоха долийт цар берий дегаш. ЧIоагIа гIо ду тхона берашка Украинерча, Белоруссерча, Казахстанерча, Грузерча, кхыча республикашкара дешархошкара ухача письмоша.

Тха музее ух Минеральные Воды яхача городера школьникаш, Грознера ЧИГУ студенташ, Москверча № 41 йолча интерната дешархой. Районерча дукхача школий дешархой нхаб тха музее. Экскурсоводаша мадарра дийцар царна 1942 шера МагIалбик моастагIех лораьяча 176 стрелкови, 5-гIчен 52-гIчен танкови, 336 стрелкови дивизеша тIемаш деш дайча наькъех. Ленина музее экскурсоводаша дийцар хьаьшаштен интерната дешархоштен революце баьчча вахара наькъах.

Сийлахь-боккхача Даймехка тIемах дувцаш дола деррига урокаш музее хул тха. Шер-шера февраль бетта чакхдоах КИД штаба членашца турпала — антифашиста кIира. Цун программана чуйоагIа доалол дехьарча берий вахарах дувцаш докладаш а еш йола кидовцей рейдаш, турпалашта — антифашисташта хетаь отрядни сбораш, политически иллеи политически плакатех конкурсаш, факельни шествеш, хIаьта 8 феврале чакхйоал къовсаме шоай дегIамаш Iодийххача къонача къовсамхошта — антифашисташта хетаь традиционни дружинни сбор.

КIирагIа цкъа ю классашка дешархоша шоаш — ла, някерча классашка дешаш барашен къонача политинформатора штаба членашеи кийчъеш йола политинформацеш.

Традици а хинна дIаэттад тха кхыча мехкий меттай кIира чакхдоахилга. Массамена а сакъердаме а хеташ чакхйийллар немцийи англичанийи меттаж хьехараша уж меттащ дувцаш бола нах бахача мехкашка яь заочни экскурсеш, теркам тIаезаш яр цар кийчъяь фотовыставкаш, ГДР-ен Советски Союзен кхыча мехкий меттала арадуалача газетийи журналийи выставкаш. Чакхъяьккхерча классашка дешаш барал» яхача темах беседа, цига дийцар дешархошта Латински Америкерча, ЮАР-ерча, кхыча капиталистически мехкашкарча берий вахарах. Берашта дайре довзол дехьарча газеташ тIара дукха сурташ.

Кхыча мехкий метта дерригача кIирацa дувзаденна дола лоархIаме хIама дар КИД членашца керда хоржача США президентага Рейганагара шийла хьалха хинача президента леладаь гIуллакхаш ца деладар хьадехаш яздаь хинна письмо. Письмо тIа кертагIдоахар, советски халкъа эттара чIоагIагIа хьаштдар машар хилар. КIира чакхдоаллаш берий лейзар тайп-тайпарча ловзарех, немцийи англичанийи меттала стихаш дикагIа язъяра конкурсаш хилар. Къаьстта белгалбаьначa дешархошта совгIаташ делар.

Интернациональни кхетам балара деххар яхоачашдеш хьехархошеи кхетамчашеи пайда ийбу школа библиотекаех, интернациональни кхетам балара лоархIаме дола книжкаш херж, выставкаш книжкаш дешарий конференцеш ю. Интернациональни кхетам балара чIоагIа лоархIаме материал елар «КПСС XXVI съезда даха мадоагIагIара накъагIо» яхача дезачагIа съезда кийчо яро.

Школе чакхъяьлар союзни республикай фестиваль. Дукха къамаш дахача вай Даьхен берий вахарах дола дукха керда а хайча баньаьхьа а дола хIамаш хайра дешархошта, иттлагIча пятилетке халкъа боахама, Iилмана, культурана кхачагIдаьнараш дийзар.

Укх шера Ленинградерни Ульяновсчен хиннаб тха дешархой, исторически моттигашка нхаб, школашка хиннаб, бераща доттагIал тессад.

Къахатаж кхухьийт Ленинграда, Ульяновска, Киева, Алма-Ата школай пионерски дружинашка, хIаьта цар юха нхухьийт. Цу городашкарча школьникашца вIашагIкхета лерхIаш да тхо.

Интернациональни кхетам балара гIулакх ицтта отталарах доккха беркат доал. Тха интернат лькха дукха кагирхой Советски Эсара кугIарашка гIулакх деш ба. тIема а политически а кийчши отличникаш а болаш.

Дийтта шу даьнна беррига дешархой ВЛКСМ членаш ба, ерригача школьни мероприятешта юкъе хьиларе дакъа а лоацаш. ВорхI шу да школе дешарах кхетар 100 процентага кхаьча а кху лох на луш хьадоагIа а, шерагара шерага даккху дешархой знанеш.

Интернациональни кхетам балара процессе хьахул дешархой СССР халкъий вошалл доттагIали, социалистически интернационализм, социалистически доттагIален мехкий цхьоагIон лоархIам бовзар а кхетабар а сайна йола уйлаш.

Тха интернате дешаш да нохчий, гIалгIай, эрсий, немций бераш. Дерригеш а цхьа интернациональни дезал сана дах уж.

Б. ЛЬЯНОВ,
МагIалбикерча № 4 йолча интерната директор.

ХАНИЕВ IАДДАЛИЙ МАХЬМАД

1981 шера 28 апреле 89-лагIа шу долаш кхелхав партe ветеран, союзни лоархIам бола персональни пенсионер Ханиев IаддалиЙ Махьмад.

М. А. Ханиев къахьета волавенав 1912 шера Ростов-на-Дону яхача городе.

1918 шера ВКП(б) членалла а вахa хьинаре дакъа лоацаш хиннав Къулбаседа Навкале Советски Iедал оттадеча. Нохч-ГIалгIайчен лоамашка цIеча партизаний болам вIашагIбелларех цаI хиннав из. болхлой-ахархой ЦIеча Эсаре Пятигорски военни округа командующево вонкхагIвола адъютант волаш, цул тIехьагIа машиналкъаш лорадара йолча Къулба-Малхбоален Россе Чрезвычайни комиссе рота комакдир волаш гIулакх деш хиннав.

1920 шера денз 1923 шерага кхаччалца М. А. Ханиев — ГIалгIай ревкома член, Горски автономни республика центральни уголовни розыска начальник, ДIахойдача хана милице органашка бехктокхамерча гIулакхашка хиннав. Из херка хиннав парте Назрановски райкома хьалхарча секретаралла, цо болх баьб Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда председатель волаш а. 1940 шера денз 1953 шера кхаччалца кхачая промышленноста системе къахьегаш хиннав из.

Парте дIахьоалаваьча ерригача участника М. А. Ханиева хьагойтад ше принципиальни, майра, тIатеIIа болх беш балхахо, хьинар дола организатор волга.

Даьхено боккха мах баьб цунна карагIдийннача тIема а къахьегама а гIулакхий. Цунна еннай ЦIоча Байрахха ши ордени дукха медалаш.

Ханиев IаддалиЙ Махьмад виц ца луш даим тха дегашка вахарга.

Новкъостий группа.

Чехова цIерагIча республикански библиотека читальни зале хIара денна бIаьш книжкаш дешараш хул.

Цу массане а хьаштал лерттIа кхачашдеш, царна эшаш дола литература IалашдеЩ хьабоагIа библиотека болхлой.

СУРТА ТIА: библиотека читальни зал.

И. ПЛИЕВА сурт.

ВАЙНАЬХА БАГАХБУВЦАМ

НИЙТА А ГОТТИГА Я

ЦIагIара низткъа мара араноалалуш воацаш кIалдисса хиннав къаьенна Цаген. Цох бIаргтоха аьнна чуведача цар юртерча молла аьнна хиннад:

— Даьра Цаген, ма йоккха хало я хьога яхьчир. Кхы хьога хьажа саг а мичав хьа, ер готта цIа а чукхийтта дала мадоаллий хьа.

— Халонаш ла-м вахаро дика Iомаваьвар со, — аьннад Цагена. — Уж йоацаш висача сона-м сагота а махотий. Цул а совгIа, деналах вохха кхычар даьчоа тIеккувш маьха дог ца кхардцийта-м валар а хIама дац. КIалвиса вале а, айса, сай кулгашца хьадаьр мара дуаш вац со.

— Хьай кулгашца хьадаьр мара ца даарал-м гIойлле яр хьона даьлагара хьийна дикадар дехар. Хьай хапара бола нах сенна ламал а деш, марха а кховбеш, дIаьрасиа дийнахьа джамаIата маьждиге а воагIаш лийлача. ТIаккха укх хьа готтача цIагIа а досса мегар даьла беркат, — аьннад молла.

— Цу шоаЙ доккхача маьждиге доссийга Ia из даьла беркат, со волча-м ицтта а готта я, — аьхад Цагена.

ДИЦДЕ ГIЕРТИЯГА

Мелла ше къе-миска вале а, цIаккха а сутара, цIаьрмата саг хиннавац Цаген. Дилла а кийча хиннав из кIалвиссачун оагIув хьаллаца, шийга мел дар нахаца декъа. ХIаьта из гетгара къавелча а, цунтара цхьацца ца дехаш Iелуш хиннабац шоаш хIама хьадеш боацаш лелаш бола цун къонгаш. Юххера а царна дIадала а, шийна дита а хIама доацаш из висалга хоьшшехьа а, къонгашна ахча дийхад пуштара.

— ХIанза-м оаш сона хьадолча а мегаргдар шоана! — аьннад царна дIадала хIама доацаш ше висар а дика новкъа долча Цагена.

ХIаьта цо из алара а, шоай викъ ца хилара а раьза боацаш цIен ни! тIа а теха дIабахаб къонгаш.

Из фуд хой хьона вар сосара тахан а тIехьа ахча дехар, вай ни! тIа а теха уж дIабахар? — хаьттад Цагена шиЙ сесагага.

— Хац, — аьннад сесага.

— Из даьра да хьалхагIа а аз цоашта мел деннар доаде, дицде гIертилга, — яьхад Цагена. — Сога хIана из деацилга ца хоаш-м бацар уж?..

ЦАГЕНА ВЕЛХАР

— Ма дийна виса вехаш хиннавар-кх хьо! Ма тийшаболх ба-кх Ia сона бар! — яхаш даггара велхаш латташ хиннав Цаген кашамашка латтача цхьан чурта Iотiа а кийрза.

— Эъ, ва Цаген, — аьннад цигача тIакхаьчача цхьан саго. — Укхаза дIавелла воаллар-м шун да мичав!

— Из-м сайна а ховр сона. Са сесага хьалхара мар ва-кх, — яьхад Цагена. — Из шийца йоацаш вахa цо сона тIаоттадаь ди гаций хьона?

ХЬАДОЛЛЕ ХIАЬТА

— Цхьа дика говр ийсло-ре, из эцаргъяр аз, — яхаш шийна вовзача сагаца къамаьл деш латташ хиннав Цаген цхьан базара дийнахьа.

Из къамаьл дIахеза царна дика гаьна латтача цхьан саго аьнна хиннад:

— Вир мегаргдоцарий хьона?

— Ай, даьра могаргдар-их, хьадолле хIаьта сихха! — аьннад Цагена.

МОХК ОАГАБАРАХ

— ВанагIа, молла, фуд-те из укх тIехьарча хана кастказта мохк оагабар? — хаьттад Цагена цхьан моллага.

— Ай, из а хаций хьона, ва Цаген? — аьнна, ше цох цецвалара кеп оттаьй молла.

— Со-м молла а мичав. Сона сенах ховргда из? — аьннад молла лоаца хьаькъал гучаданкха лаьрхIача Цагена.

— Цхьан боккхача истара муIа тIа латта ер деррига дуне. Нагахьа санна цу истара шоллагIа йолча муIа тIа моза хайча цо корта лостабу. ТIаккха ер деррига дуне а аг, — аьнна, ше дувцачох вIалла шек а воацаш, жоп деннад молла.

— Ма дика болх ба-их меттахьа, молла, цу истара гонахьа деррига хьайбеш хIеччий доахаш бола горе моза ца хьовзаш. ТIаккха-м бутув сиача цу истаро ер деррига дуне а хIалак ма дергдарий! — аьннад, молла дувцачох шийна дош ца хетилга дIахайта лаьрхIача Цагена.

ЗIАМИГА ВАР СО

— МалагIча юрта ваьа хьо? — хаьтта хиннад Цагенага.

— Сона из дага-м дагIац. Цу хана зIамига вар со, — яьхад Цагена.

САЙ СЕСАГ ЙОЛАНДАЬ

— Хьай сесагах а ма кхерна хьо-м, — аьнна тIехтехад Цагена цхьагIа тIа гулбенначa юртхоех цхьанне.

— Кхер из сай сесаг йоландаь, — аьннад Цагена. — Са даьсара, кхерац хьа сесагах-м!

УСТНАНА Я МОТТ СОНА

Цхьан дийнахьа ший найца ковна гонахьара карт тоае аьнна ваха хиннав Цаген.

— Аьъ, Цаген, хIанз фу леладу Ia? Наха а гуш хьай найца карт тоеш мавоаллий хьо-м! — аьнна тIатоIабаь бехк баьккхаб Цагенах.

— Из фу яхилга да? — аьннад Цагена. — Укх тха найца устнана я мотт сона сога маьре яр! — Цо аьннар ца дича воалий со?

ГОВРАГА ХАЬТТАР

— Ай, сенна даьккхад Ia ер вир ара? — аьннад башха дикача говра дирст а лаьца латта шиЙ лоалахо бIаргавайнача Цагена.

— Ер-м дац вир. Ер-м бизза тIабагIа ды ба, шийла дикагIа боацаш, — аьннад вокхо.

— Аз-м хьога хеттадар из, цу говрага хеттар! — яьхад Цагена.

ДIаязбаьр
Абу МАЛЬСАГОВ.

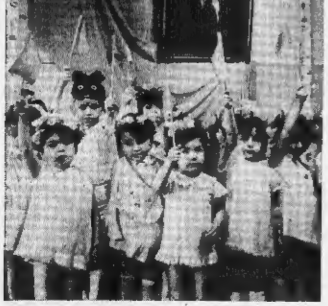

Дерригача дуьнен тIарча къахьегама наьха бIаьстан цIей тIаотташ, цун хетаь йола сакъердаме тематически утренникаш чакхйоах школашка, берий бешамашка, кхыйолча берий учреждеешка.

Цига бераша еш партех, Даьхех, Ленинах йола стихаш, ду халхараш, доах иллеш, локх музыка, чакхйоах кхыйола самукъадоаха тайп-тайпара мероприятеш.

Сийлахь-вонихвача баьчча — В. И. Ленина — оттадаьча памятнике юхе доах бIаьстана зизаш, хул шоаш бахача районерча а городерча а памятни моттигашка бахе экскурсеш еш.

Уж тайпа сакъердаме мероприятеш чакхйоахаш дIахьо укх деношка шиЙ болх Грознески маькхакомбината «Светлячок» яхача берий бешо.

СУРТА ТIА: «Светлячок» яхача берий беша хинна «ЦхьоалагIча майна хетаь утренник.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

ХУЛИГАНСТВАНА ДУХЬАЛА — КЪОВСАМ

ХIанз а цIендеина дIадаланза зулам да хулиганстово. Цунца толам а боалаш къовсам лоаттабе могаргда боккъонаш лоравеча органашеи общественностои шоай низ цхьана цунна духьала боаккхе.

Общественна духьалара харцахьа гIулакхаш леладе цхьабола нах боалилга цхьаи дийнахьа хьахнина хIама дац. Цул хьалхагIа хул корта бохо малараш мелилга, нoведене общественни нормаш, къахьегама дисциплина телхаелга. Ицтта харцахьарча наькъа тIа бовла гIерташ болча нахаца шиЙ ханнахьа профилактически болх бича зулам юхатоха вIаштIехьдоал.

Къаьстта белгалбе беза лийца хинна нах. Харцахьа да, «шийва доагIар дIанийцад цо» аьнна, набахта ваьла саг теркал а ца беш вутанга. Лаьца ха яьккха яр аьнна саг атта мукъавалац дегIах летача цхьайолча вочa оамалех.

Из ицтта долга хьахьокх укх масало: «Сельхозэнерго» бала болхло С. Р. Эльдиев хьалхагIа шозза лаьца хиннавар. Цкъа мениа а волаш Грозне хьачубоагIача Петропавловски яхача шоссе тIа урс а гера а даьккха цхьан сагах лета човваш йир цо. Из кхераме дола хулигански гIулакх дар бахьан долаш Эльдиева чувалла пхи шу суд йир.

Из доагIаш цунна даь тIаIазар дар.

Из зулам даргдацар набахте ваьла цIавена хинна С. Р. Эльдиев балха хиппача моттиге а милице болхлоша а зувш хинна валаре. Из цар даьдац.

Лоравеш оал «лазарах лораялар цунна дарба деч-улаттагIа да». Ицтта ба профилактически болх а. Из шийханнахьа бича зулам ца доалаш дус. Цу гIулакха чIоагIа лоархIамболаш ба общественностои боккъонаш лоравеча органашен бу болх. Из хьадда цхьа лостам а болаш, хьинаре беш хилча зулам юхатох цо.

ЧIоагIа лоархIаме да хулиган шиЙ ханнахьа хьагучa а ваьккха, цо даьчунга хьежжа из бехктокхаме воалга. Из дIадех законо а. Ицтта боах вIаштIехьбаьккхача мара эффективни хилац зулам ца далийтара лоаттабеш бола къовсам.

Ицтта, чIоагIа лоархIаме да хулиганства хIара факт коллективе ювцилга, харцахьа гIулакхаш лоргдоацилга коллективо дIахайтилга. Хулиганство ца хилийтара а харцахьарча наькъа тIа вала безам бар юхатохара а йола цхьа форма я из.

А. АСХАБОВ,
НГIАССР прокуратура отдела прокурор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 АПРЕЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуIралара гимнастика.
9.05 — «Къонахчал» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. ХьалхагIа серь.
10.10 — «Мичад шо, турпалхой!».
10.50 — Афгански артистий концерт.
11.20 — Кердадерш.
14.30 — Кердадерш.
14.50 — Вьетнама Социалистически Республика хIаьттайнаьча Деита. Кинопрограмма.
15.20 — «Шахматни школа».
15.50 — Бах. Концерт.
16.10 — «Москвеца новкъо тIамагIкхетар».
16.40 — «Самукъане старташ».
17.25 — «Аграрни Гуманитарни клуб».
18.05 — Жималлин ленински университет. Эстетически кхетамa кхебар — нравственни кхетама кхебар.
18.35 — Мультфильм.
18.45 — «Тахан дуьне тIех».
19.00 — «БIаьсти городе». Кинорепортаж.
19.10 — Молдавски ССР халкъа халкъарий Пачхьалкхан академически «Жок» яхача ансамбль концерт.
19.55 — «Къонахчал» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. ЙоьалгIа серь.
21.00 — «Ха».
21.35 — Политически плакат сайре. Перерыве (22.30) — «Тахан дуьне тIех».

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.05 — «Вай семий беш».
8.35 — 9.35 — Ашараш. 4-гIа класс. Дуьнен халкъий ашараш.
9.05 — 15.40 — География. 5-гIа класс.
10.05 — Испански меттала нахь дешар.
10.35 — 11.00 — Физика. 8-гIа класс.
11.00 — В. И. Лебедев-Кумач. Стихаш а иллеш а.
12.05 — Студенташта-заочникашта. Лакхехьара математика. 2-гIа курс.
13.15 — Подготовительни отделени ладугIархошта. Математика.
13.45 — «Нормандия-Неман» яха художественни фильм.
15.10 — «Хухинан Гелий Корягин» яха Iилман-популярни фильм.
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.30 — «Ноздренко а интилетка а» (гIалгIай меттала).
18.35 — «Город Грозный» яха телевизионни фильм.
18.50 — ЦхьайттлагIа пятилетка, хьалхара шу. «ЦхьоалагIча майна накъадолхаш».
19.20 — Киножурнал.
19.30 — «Моарпаш хьона, ЦхьоалагIча ма цIей!». Литературно-музыкальни композици (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса дика хилда шун, бераш!».
20.15 — «Толам». Советски Союза шоьзза Турпалах, СССР летчик-космонавтах Береговойх.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Вахара юкъе» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара а шоллагIа а сереш.

I ПРОГРАММА
1 МАЙ
КЪАХЬЕГАМХОЙ ДУЬНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА БАРТ-ЦХЬОАГIОН ДИ.

8.00 — «Ха».
8.40 — «Москва». Кинообозрени.
9.05 — Советски художникий произведенеш йола дезача деш концерт.
9.15 — СССР халкъий ... декламаш а.
9.45 — Москва. ЦIе майда. Къахьегамхой дуьнен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон денна — 1-ча Майна хетаь передача. Листеьначьа — Дезача ден пионерски концерт.
12.00 — «Къовсамаш а къахьегамаш а поэзи».
12.35 — Пачхьалкхан Воронежски орсий халкъа хора концерт.
13.10 — Мультфильмий программа.
13.35 — Советски Союза шоьзза Турпалах, СССР летчикаш-космонавтах Рюминах дола «Космически ...» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
14.05 — «Халкъарам ду Москва» яхача фильма-концерта премьера.
14.45 — А. Гайдара из цIи йолча повестах дола «Школа» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. Хьалхара серь.
15.50 — Армянски ССР халкъа артиста Авакяна лаьца. «МоллагIа ораш саина йола тамаш» яхача фильма-концерта премьера.
16.30 — Дуьне чIоагIаш болча фигуристий чехкаллера выступлени.
18.00 — Заранш тIа кинокомеди.
18.40 — Дезача ден «Голубой огонек».
21.00 — Къахьегамхой дуьнен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон денах 1-ча Майх йола репортаж.
22.00 — «Голубой огонек» дIахьахьар.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Союзни республикашкий столицашца гIолла» яха телевизионни документальни фильм.
9.45 — Къахьегамхой дуьнен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон денна, 1-ча Майна хетаь Грозна къахьегамхой демонстраци. Листеьначьа концерт.
12.10 — «Космически бIаь шу», «ТIаьраллий оагIонаш» яха телевизионни документальни фильм. Хьалхара фильм.
13.10 — Р. Рождественский. «ЦIи бIаь итт гIа» яха поэма.
14.05 — «Яралаш» яхача берий юмористически журнал гойтта гIолла.
14.45 — «Вай адрес — Советски Союз».
16.15 — «Дезза а доаза, хьаде а хьо» яха къонача тезиикашта йола передача.
17.30 — «Iалман» популярни фильм.
18.20 — «Москвичка» яха телевизионни клуб.
19.30 — Лядов. «Тамашийна Заме» яха киноларисовка.
20.00 — «Бийса дика хилда шун, бераш!».
20.20 — Республика ЦхьоалагIа май дездеш я.
20.40 — Концертни программа.
21.00 — Къахьегамхой дуьнен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон денах 1-ча Майх йола репортаж.
22.00 — «Дезхар» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

30 АПРЕЛЬ

6.40 — Хьийбаш лелацара керттера терпаж тIабахийта. «Дукха шура йоаккха мастераш» (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Кагирхой оазаш ед», Концерт (гIалгIай меттала).
9.15 — «Вахара лер». Зарисовка (нохчий меттала).
9.30 — КПСС XXVI съезда сомаваш кхочушдергда. «Дийциналах хьалхахьа доад болхаой деш» (эрсий меттала).
9.45 — «Вай къахьегама совгIаташ да ЦхьоалагIча майна» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Речменский. Нохч-ГIалгIай темана йола сюита (эрсий меттала).
17.30 — «Моарпаш хьона баьстан, маьара, къахьегама деза цIей!» (гIалгIай меттала).
17.45 — «Ленински доттагIаллена чIоагIа да вай» (эрсий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Ашараш (гIалгIай меттала).

1 МАЙ
КЪАХЬЕГАМХОЙ ДУЬНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА БАРТ ЦХЬОАГIОН ДИ.

7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.21 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
8.15 — «ЦIей дездем я Нохч-ГIалгIайче». Концерт (нохчий меттала).
9.15 — Халкъара ашараш (гIалгIай меттала).
9.30 — «Хозае хьо, са хьамсара мохк» яха радиокомпозици (эрсий меттала).
17.15 — «БIаьстанара хоровод». Концерт (эрсий меттала).
18.00 — «Кхо орден лелаеча республика столица цIей дездем я» (эрсий меттала).
18.20 — «Кхо орден лелаеча республика столица цIей дездем я» (нохчий меттала).
18.40 — «Кхо орден лелаеча республика столица цIей дездем я» (гIалгIай меттала).

КОМБАЙН НИЗБОЛАШАГIА ХУРГЬЯ

«Ростсельмаш» яхача Ростовски производственни объединене хьаяьй керда комбайн. Цул хьалхагIа араьннача СК-5 «Нива» яхачул шовзткъа процент оксарегIа болх беш а гектара тIа 40—45 центнер хьувкъам болча дуккхача кхашкара ялат чуэцара лаьрхIа я из. Керда машина ялата йола бункери двигатели хийца я. Дика тоаьй машина управлени, хIаьта из хIанз электроника новкъосталца лелаеш а я. Водитела хьалхашка латтача щитока тIа къаьст-къаьстача узлаша беча балха тIахьожам лоаттабара йола сигнальни таблош отталЙ. Гидроагрегатаща управлени ю кландашица, хIаьта из бахьан долаш комбайнера болх бе аттагIа а хул.

Керда хIама да ицтта комбайн сахьата 20 километрага кхоачаш сихье торо хулийташ йола автоматически устройство а. Кабина чу кIаьда гIанд, кондиционер йоал. ДикагIа тоаьь я комбайн арахьара а.

Предприяте экспериментальни цех кердача машиний хьалхара парти арахеца йолаеннай. Уж комбайнаш 1981 шера вай мехка тайп-тайпарча климатически зонашка тохкамаш деш чакхйоахаргья.

Петр ЯЩЕНКО,
АПН корреспондент.

ЧАКХЪЯЬННАЙ ШИ ЯХЬ

Укх деношка город Рыбинске хилар дешархошта юкъе самбох латара Ерригроссийски финальни яхьаш. Цига дакъа лоацаш вар «Локомотив» яхача ДСО вить викал. Царех цхьаннех, — Грознерча № 16 йолча юкъерча школерча 9 класса дешархочох Дадаханов Шахрудех, — чемпион хилар. Спорте цо дакъа лоаца цхьа шу гаргга мара дац. Цу юкъа дика аьттув ба цун баьннар. ШоллагIа приз яьккхар Грознески районерча Пригородное яхача юртарча № 1 йолча юкъерча школа дешархочо Гипиев Апте.

Уж шаккхе а хургва июль бетта город Таллинне хургйолча школьникий Ерригсоюзни спартакиаде дакъа лоацаш.

Цул совгIа, Жуковскийа яхача городе хилар кагирхошта юкъе дзюдох латара яхьаш. Цига кхоалагIа моттиг яьккхар Вараев Башира, хIаьта Габаров Ардама — цхьалагIаьр.

Цу виина яхьашка вай спортсменаш кийчбьраш ба: спорта местер, заслуженни тренер Ф. П. Куцель, спорта мастер В. Ф. Волгин.

В. ЛЕВИН,
«Локомотив» яхача ДСО председатель.

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, IуйрIйна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 12—17, Грозне 14—15 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш тайп-тайпарча оагIонашкара секунде 2—6 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буьйсанна 4—9, дийнахьа 9—14 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителан — 2-85-07; жоаьпаллин секретаран — 9-24-00; отделаш: партин дахара — 9-24-04; промышленностин транспортан — 9-24-01; юрта бахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмаш — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ05165. «Грозненский рабочий» издательствин типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1730.